

ingediend op **1557** (2022-2023) – Nr. 1
24 januari 2023 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Staf Aerts en Karin Brouwers

van het verslagmoment
van de Europese Raad van 15 december 2022

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme:

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Staf Aerts, Tine Van den Brande;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Orry Van de Wauwer, Loes Vandromme;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Chris Steenwegen, Jeremie Vaneeckhout;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door Matthias De Moor	5
1.	Europese Raad van 15 december 2022	5
1.1.	Samenstelling van de Belgische delegatie	5
1.2.	Het Europees Parlement en Qatargate	5
1.3.	Steun aan Oekraïne.....	5
1.4.	Sancties tegen Rusland.....	6
1.5.	Europese respons op de Inflation Reduction Act	7
1.6.	Energie.....	8
1.7.	Recessievrees.....	9
1.8.	Migratie	9
1.9.	Schengen.....	9
1.10.	Veiligheid en defensie.....	9
1.11.	Bijeenkomsten van de Europese Raad in de eerste jaarhelft van 2023	9
2.	Raad Buitenlandse Zaken van 12 december 2022	10
3.	EU-Asean-top van 14 december 2022.....	10
4.	Vorbereiding van het Belgische EU-voorzitterschap van 2024	10
II.	Bespreking.....	12
1.	Vragen en opmerkingen van de leden.....	12
1.1.	Tussenkoms van Karl Vanlouwe	12
1.2.	Tussenkoms van Karin Brouwers	14
1.3.	Tussenkoms van Johan Deckmyn	15
1.4.	Tussenkoms van Staf Aerts	16

2.	Antwoorden van Matthias De Moor	17
2.1.	Niet-vertegenwoordiging van Vlaanderen in de Belgische delegatie.....	17
2.2.	Houding van Hongarije	18
2.3.	Huidige stand van zaken rond Hongarije	19
2.4.	De 18 miljard euro voor Oekraïne	19
2.5.	Militaire steun voor Oekraïne	19
2.6.	Heropbouw van Oekraïne en confiscatie van bevroren Russische tegoeden.....	19
2.7.	Langetermijnstrategie van de Europese Unie inzake het conflict tussen Rusland en Oekraïne	20
2.8.	Effecten van de sancties op Vlaanderen	20
2.9.	Ontbreken van nationale impactstudies	21
2.10.	Uitzondering op het sanctieregime voor kunstmeststoffen	21
2.11.	Rusland en Iran als terreurstaten	21
2.12.	De Inflation Reduction Act en het Europese antwoord daarop ...	22
2.13.	Toename van de protectionistische tendensen	22
2.14.	Exportverboden ten gevolge van de Brexit	23
2.15.	Niet toelaten van Roemenië en Bulgarije tot de Schengenzone .	23
2.16.	Kandidaat-lidmaatschap van Bosnië en Herzegovina.....	23
2.17.	Qatargate	24
2.18.	Oplopende spanningen tussen Azerbeidzjan en Armenië	24
2.19.	Sancties tegen Iran	24
2.20.	Europese voorzitterschap van de eerste helft van 2024	25
2.21.	Belgische onthouding bij de trilog over REPowerEU ten gevolge van de opstelling van Vlaanderen	25
3.	Slotreplieken	26
	Gebruikte afkortingen	28
	Bijlage: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme vond op 20 december 2022 de debriefing plaats over de Europese Raad van 15 december 2022. Matthias De Moor, diplomatiek vertegenwoordiger van Vlaanderen bij de Europese Unie, verschaftte bij die gelegenheid ook toelichting over de resultaten van de Raad Buitenlandse Zaken van 12 december 2022, de EU-Asean-top van 14 december 2022 en de Raad Energie van 19 december 2022. Er werd ook al even ingegaan op de voorbereiding van het Belgische EU-voorzitterschap van de eerste helft van 2024. Na afloop van de gedachtewisseling werd door de spreker nog enige aanvullende informatie bezorgd, die terug te vinden is als bijlage op de [dossierpagina](#) van dit verslag.

I. Inleidende uiteenzetting door Matthias De Moor

1. Europese Raad van 15 december 2022

1.1. Samenstelling van de Belgische delegatie

Bij aanvang van zijn uiteenzetting laat *Matthias De Moor* opmerken dat het bij de laatste Europese Raad niet veel gescheeld heeft of hij had deel uitgemaakt van de Belgische delegatie. De vraag daartoe was nogmaals formeel gesteld door minister-president Jambon aan het kabinet van de federale premier. Hoewel daar initieel zeker enige openheid te bespeuren viel met betrekking tot de aanwezigheid van een van de deelstaten binnen de elfkoppige Belgische delegatie, liep de kwestie toch weer spaak omdat ook Wallonië en Brussel toen aangaven aanwezig te willen zijn op de Europese Raad. Men kan dat als iets positiefs zien, aangezien Vlaanderen nu niet meer alleen staat met zijn vraag om als deelstaat deel te kunnen uitmaken van de delegatie, om tijdens die besprekingen echt de vinger aan de pols te kunnen houden. Anderzijds maakt dat de kwestie natuurlijk ook complexer. Dat er al drie van de elf plaatsen naar de deelstaten zouden moeten gaan, maakt die plaatsen per definitie nog wat duurder. Die discussie kon in de laatste rechte lijn naar de Europese Raad van 15 december 2022 dan ook niet beslist worden. Maar de discussie loopt dus wel degelijk en de spreker zal niet nalaten deze commissie bij de volgende debriefings op de hoogte te houden van de verdere ontwikkelingen ter zake.

1.2. Het Europees Parlement en Qatargate

Matthias De Moor komt dan tot de eigenlijke agenda van de Europese Raad van 15 december 2022. De eerste toespraak werd gehouden door de voorzitter van het Europees Parlement, Roberta Metsola. Normaal gezien zijn de toespraken van de EP-voorzitter tamelijk algemeen en zelfs wat vaag, maar dat lag nu wel even anders door Qatargate. Vanuit de Europese Raad was ook nogal wat bezorgdheid geuit over dat gebeuren rond het Europees Parlement. Er werd aangedrongen de nodige maatregelen te nemen om te voorkomen dat zulks zich nog eens zou voordoen. Ongeacht de ondertussen nog steeds niet geheel gekende omvang van het schandaal, moet het Europees Parlement adequate controlemechanismen invoeren.

1.3. Steun aan Oekraïne

Daarna volgde via videoverbinding een toespraak van Oekraïens president Volodymyr Zelensky. Zijn tussenkomsten hebben steeds dezelfde teneur. De situatie in Oekraïne is immers helemaal niet verbeterd. De aanvallen op de energie-infrastructuur van het land gaan onverminderd door, in die mate zelfs dat tijdens de Raad Buitenlandse Zaken van 12 december 2022 de Oekraïense minister van Buitenlandse Zaken die aanvallen kwalificeerde als een soort genocide. Het is immers de Oekraïense burgerbevolking die eronder te lijden heeft, met doden en diepe ellende tot gevolg.

Oekraïne is dan ook bijzonder dankbaar voor de vele steun (militair, financieel en qua opvang van vluchtelingen) die het al heeft mogen ontvangen vanuit de EU, maar blijft ook vragen om meer steun. Ook met de zogenaamde 'solidarity lanes', de corridors waarlangs Oekraïens graan en andere landbouwproducten het land uitgebracht kunnen worden, is het land zeer tevreden. Die hebben immers gezorgd voor extra inkomsten ten belope van 15 miljard euro. Ook de 'Black Sea Grain Deal' verdient in dit opzicht trouwens vermelding.

Logischerwijze komt president Zelensky in zijn tussenkomsten ook steeds terug op het kandidaat-lidmaatschap van zijn land, waarbij hij erop aandringt om de toetreding van Oekraïne tot de Europese Unie zo snel mogelijk in orde te brengen. Over deze kwestie bestaat echter zowel binnen de EU zelf, als binnen de lidstaten nog heel wat discussie. Iedereen is het er weliswaar over eens dat deze procedure haar beloop moet kennen en dat er – de oorlog zelfs even daargelaten – nog heel wat werk aan de winkel is alvorens Oekraïne echt als een volwaardige kandidaat-lidstaat, laat staan als een effectieve lidstaat, zal kunnen worden beschouwd.

1.4. Sancties tegen Rusland

1.4.1. *Negende sanctiepakket*

Op de Europese Raad werd natuurlijk ook weer gesproken over Rusland. Ondertussen is de EU al aan haar negende sanctiepakket tegen dat land toe. Hoewel heel veel zaken al onder het sanctieregime vallen, heeft men toch weer de nodige inventiviteit aan de dag gelegd om nieuwe manieren uit te dokteren waarmee het Russische regime pijn kan worden gedaan, zonder tegelijk aan zelfkastijding te doen. Het gaat dan onder andere over verdere beperkingen op de uitvoer van goederen voor duaal gebruik, het catalogiseren van nog meer Russische ondernemingen als behorende tot het Russische militair-industrieel complex met bijbehorende strikte sectoriële beperkingen, een nieuw uitvoerverbod met betrekking tot goederen en technologie uit de lucht- en ruimtevaartsector, het niet verlenen dan wel schorsen van zendvergunningen voor Russische mediabedrijven, maatregelen tegen de handel – ook via derde landen (zoals Iran) – in drones, een verbod op investeringen in de mijnbouwsector, het verbod voor publieke bedrijven uit Rusland om deel uit te maken van besluitvormingsorganen, en het bijkomend plaatsen van 141 personen en 49 entiteiten op de zogenaamde listings. Die personen en entiteiten zijn met name gelinkt aan de raketaanvallen op de Oekraïense civiele en energie-infrastructuur en aan de deportaties van minderjarige Oekraïners naar Rusland.

Er mag dus gesteld worden dat de Europese Unie opnieuw behoorlijk eensgezind gereageerd heeft, hoewel er voorafgaandelijk flink wat gediscussieerd is. Het waren ook bepaald geen makkelijke discussies. Een van de meest prangende punten ging over een derogatie op een eerder tot stand gekomen sanctie. Sommige personen die voorkomen op de sanctielijsten blijken namelijk ook nog actief te zijn in bedrijven die voedselproducten of kunstmest produceren. De Europese Unie wil koste wat kost voorkomen dat op die manier het verhaal versterkt zou worden, als zou ze door haar sancties mee verantwoordelijk zijn voor voedseltekorten en hongersnood wereldwijd. Door nu te voorzien in een uitzondering voor voedingsmiddelen en meststoffen, kan dat narratief wat beter gecounterd worden. In concreto mogen bedrijven die in handen zijn van oligarchen die voorkomen op de sanctielijst toch nog steeds exporteren naar derde landen (dus niet naar de Europese Unie) en dit op basis van ad-hoc-toelatingen en een transactiemeldingsplicht. Dit is een formalisering van een al eerder bestaande praktijk, waarbij er een soort Europese aanbeveling was over de manier waarop met deze sanctie moest worden omgegaan. Een aantal landen, zoals Polen en de Baltische staten, waren zeker niet gewonnen voor deze uitzondering, maar ze kunnen leven met de juridische duidelijkheid die nu geschapen is. Aan EU-kant is men zo meteen ook verlost van de neiging tot 'overcompliance' bij sommige lidstaten.

1.4.2. *Verlenging van de eerdere sanctiepakketten*

Naast dit negende sanctiepakket, zal er ook een beslissing genomen moeten worden over de verlenging van de eerdere sanctiepakketten. Die vervallen immers eind januari volgend jaar. Het is voor de Europese leiders dus zaak om die sancties formeel te verlengen. Over het principe zelf is er geen discussie, maar over de duur van de verlenging is dat wel het geval. Terwijl de sanctiepakketten nu per definitie voor zes maanden gelden, gaan er stemmen op om bij de eerstvolgende verlenging meteen te gaan voor een periode van een jaar. Hongarije staat hier echter op de rem, met het argument dat het vredesonderhandelingen met Rusland toch nog een kans wil geven. Van Oekraïense kant uit laat men in dat verband weten dat er, gezien de toestand op het terrein, geen sprake kan zijn van het aanknopen van gesprekken met Rusland. Het valt dan ook te betwijfelen of er binnen de EU veel steun zal zijn voor het Hongaarse standpunt.

1.4.3. *Impact van de sancties op de Europese Unie*

Ondertussen is er ook een impactstudie beschikbaar over de macro-economische effecten van de sancties op Europees niveau. Het hoeft geen betoog dat het opstellen van deze studie flink wat voeten in de aarde gehad heeft. De conclusie luidt dat het met de impact van de sancties op de Europese industriesectoren in de verschillende lidstaten al bij al nog meevalt. Doordat de interne impact ervan binnen de perken blijft, wordt de achterliggende ratio om de Russen meer pijn te doen dan onszelf, gestand gedaan. Deze analyse situeert zich op macro-economisch en Europees niveau. De vraag kan dan natuurlijk gesteld worden in hoeverre een en ander ook doorweegt op het niveau van de individuele lidstaten. Met name Hongarije is er niet van overtuigd dat Rusland meer last heeft van de sancties. Het land stuurt dan ook aan op een impactstudie op nationaal niveau. Een dergelijke studie zou echter nog meer voeten in de aarde hebben. De Europese Commissie heeft dan ook al aangegeven dat die studie zeker niet op korte termijn zal kunnen worden uitgevoerd.

1.5. *Europese respons op de Inflation Reduction Act*

De trans-Atlantische betrekkingen vormden eveneens een aandachtspunt op de Europese Raad. Met name de Inflation Reduction Act kwam in dit verband te berde. Maar de trans-Atlantische relatie speelt natuurlijk ook een rol in het bredere kader van de algemene economische situatie, die behoorlijk prangend aan het worden is. De spreker vangt in zijn hoedanigheid van diplomatiek vertegenwoordiger al flink wat alarmsignalen op vanuit de industrie en het middenveld. Daar begint men zich bijna-existentiële vragen te stellen over de toekomst van de industrie in Vlaanderen en Europa. Dit is acuut geworden door de sterk gestegen energieprijzen en het links en rechts opduiken van allerhande protectionistische maatregelen, waaronder ook de Inflation Reduction Act. Daarnaast zijn er ook de toch behoorlijk ambitieuze Europese klimaatdoelstellingen die druk zetten op de bedrijven. Al die zaken samen zorgen ervoor dat de Europese, en dus ook de Vlaamse industrie, zich zorgen begint te maken over de vraag waar er in de toekomst nog investeringen zullen kunnen gebeuren. De kosten liggen hier immers hoger, terwijl op andere plaatsen in de wereld de energiekosten veel geringer zijn en er meer staatssteun mogelijk is. Heel in het bijzonder voor de Vlaamse industrie is er ook nog het extra punt van bezorgdheid dat grote landen binnen de EU, zoals Frankrijk, Duitsland, Italië en ook Nederland, bereid blijken om de geldbeugel open te trekken en forse bedragen aan staatssteun te verlenen aan hun industrietakken. Zo ontstaat er een soort subsidierace binnen de Europese Unie en komt er een concurrentieel nadeel tot stand voor de Vlaamse industrie. Matthias De Moor haalt in dat verband het voorbeeld aan van de Gentse site van ArcelorMittal, die volgens alle criteria hoogst productief is en ook heel goed scoort op klimaatvriendelijkheid, maar door de enorme Duitse staatssteun toch het onderspit moet delven tegen een Duitse site die in wezen minder goed presteert.

Dat soort signalen dringt steeds meer tot het Europese niveau door, waar ze ook effectief worden opgemerkt. In een eerste reactie daarop heeft Commissievoorzitter Ursula von der Leyen in de aanloop naar deze Europese Raad een brief gestuurd met een vierpuntenplan. Eigenlijk gaat het daarbij meer over een drie-plus-eenplan, aangezien een van die vier punten gewoon behelst dat er nog meer moet ingezet worden op hernieuwbare energie, wat al voorkomt in REPowerEU en tal van andere recente Europese beleidsinitiatieven. Ook moet ad hoc, maar ook heel precies, het gesprek met de VS worden voortgezet. Hoewel de Inflation Reduction Act al goedgekeurd is door het Congres, zijn er nog wel mogelijkheden om te discussiëren over de interpretatie van een en ander, wat finaal nog een groot verschil kan maken voor de Europese industrie. Er moet dus blijvend worden ingezet op de dialoog met de Verenigde Staten. Die laatste zien in de Europese Unie ook blijvend een belangrijke bondgenoot, die ze economisch niet al te hard willen pijnigen. Een verdere versoepeling van de staatssteunregels in Europa voor de clean-techsector maakt eveneens deel uit van het pakket. Dat bedrijven gemakkelijker staatssteun zullen kunnen aanvragen en dat EU-lidstaten dergelijke steun gemakkelijker zullen kunnen toekennen, zorgt in Vlaanderen voor nogal wat ongerustheid. Dit nieuwe regime zou ingaan begin 2023.

Voor de iets langere termijn is er dan nog het Europees Soevereiniteitsfonds. Dat zou een nieuw fonds kunnen zijn voor de financiering van het Europees industrieel beleid om op die manier de Europese industrie te ondersteunen op een pan-Europees niveau. Er zou dus geen specifieke geografische focus zijn, wat moet zorgen voor een level playing field. De discussies daarover zijn verre van rond want dat Europees Soevereiniteitsfonds zou opnieuw gefinancierd worden met Europese schulden, zoals nu al het geval is met NextGenerationEU (het Europees Herstelfonds). Heel wat lidstaten staan daar behoorlijk weigerachtig tegenover en verkiezen te zoeken naar andere oplossingen, in sommige gevallen eerder nationale oplossingen.

Een ander aspect, dat al vervat ligt in REPowerEU, behelst het inzetten op de verdere loskoppeling van Russische fossiele energiebronnen, op vergroening, op energie-efficiëntie en op hernieuwbare energie. Daarvoor zou – en daar is net vandaag ook toe beslist – ook extra geld worden uitgetrokken, waar de lidstaten en industrieën dan uit kunnen putten. Vanuit Vlaanderen is er overigens wel enige ontevredenheid over REPowerEU en de recente beslissing over de verdeelsleutel, die niet geheel in ons voordeel lijkt uit te vallen, maar dat heeft de goedkeuring voor de 'top-up' niet in de weg kunnen staan.

1.6. Energie

Ook de energieprijzen blijven een belangrijk thema. Gisteren, maandag 19 december 2022, is er op de Raad Energie een akkoord uit de bus gekomen voor een prijsplafond voor gas, een zogenaamde price cap, van 180 euro per megawattuur. Daar zijn wel heel wat technische randvoorwaarden aan verbonden. Het is bovendien nog maar de vraag wanneer dit mechanisme effectief gebruikt zal kunnen worden in de praktijk en of dit dan heel veel zal opleveren. Op zich is het signaal dat hiermee gegeven wordt echter wel degelijk belangrijk. De buitenwereld weet nu dat de Europese Unie niet bereid is om om het even welke prijs te betalen voor de energie die ze inkoop.

Ook in dit verband heerst in Europa overigens grote ongerustheid over onze competitiviteit. Bij de staats- en regeringsleiders is er sprake van een echte sense of urgency. Bij verschillende bedrijven en verschillende multinationals – die de recente goedkeuring van een minimumbelasting nog maar nauwelijks verteerd hadden – staat het water aan de lippen. Europa boet hij hen dan ook danig in aan populariteit. Nog los van de aanpak van elke lidstaat voor zich, is het nodig dat er ook op Europees niveau een gemeenschappelijke analyse van het probleem komt, en vooral ook een gemeenschappelijke Europese oplossing.

1.7. Recessievrees

De stand van de economie blijft globaal genomen zorgelijk. De ECB heeft recent nog een rentestijging van een half procent goedgekeurd en zal er in de toekomst allicht nog doorvoeren. De inflatieverwachting van de ECB bedraagt voor 2023 immers nog steeds meer dan zes procent. Zelfs in 2025 zou de verwachte inflatie nog boven het streefdoel van twee procent uitkomen. Er wordt alleszins rekening gehouden met een tijdelijke winterrecessie maar anderzijds ziet de ECB toch ook positieve signalen, die maken dat er over het geheel van 2023 geen sprake zou zijn van een recessie. Het is natuurlijk afwachten hoe een en ander in de realiteit precies zal lopen.

In de mate dat er nagedacht wordt over oplossingen op Europees niveau, komt ook de idee naar boven van grote potten Europees geld, met daaraan verbonden de vraag waar dat geld dan vandaan moet komen. Als er crisissen bestreden moeten worden, ligt een verruiming van de gemeenschappelijke Europese middelen altijd op tafel als een van de opties. Een dergelijke verruiming van de gemeenschappelijke middelen is enerzijds echter niet gratis en impliceert anderzijds ook een versterkte controle op de lidstaten. Dat verklaart waarom, ondanks de heersende crisis, niet alle lidstaten daarvoor openstaan.

1.8. Migratie

Met betrekking tot het Zuidelijk Nabuurschap kwam de kwestie aan de orde van de migratiedruk die vanuit de zuidelijke nabuurlanden van de Europese Unie gelegd wordt op de lidstaten. Binnen de Europese Raad heerst hierover een eerder negatief-kritische houding. Dit blijft hoe dan ook een belangrijk discussiepunt, dat opnieuw aan de orde zal komen op de volgende Europese Raad van 9 en 10 februari 2023. Daar zal het vooral over migratie gaan.

1.9. Schengen

Het thema migratie was ook niet ver weg toen het op de Europese Raad over Schengen ging. De toetreding van Kroatië werd formeel goedgekeurd. Tot ontsteltenis van velen, waaronder ook het Europees Parlement en de Europese Commissie, werd Roemenië en Bulgarije de toegang tot Schengen voorlopig ontzegd. Dit gebeurde vooral op instigatie van Oostenrijk, maar ook Nederland was de toetreding niet echt genegen. Ze zijn er immers niet van overtuigd dat die twee landen adequaat omgaan met de migratiedruk, terwijl ook de grenscontrole beter zou kunnen, dit spijs de officiële positie van de Europese Commissie en het Europees Parlement, die een andere richting uitgaat.

1.10. Veiligheid en defensie

Het agendapunt inzake veiligheid en defensie werd zonder al te veel discussie aangenomen. Er wordt verder ingezet op gezamenlijke aankopen en op strategische investeringen. Gezien het gebrek aan echte discussie hierover, lijkt het er echter op dat het hier voorlopig nog wat ontbreekt aan een nieuwe politieke impuls. Inzake de militaire component zal er in 2023 dus allicht nog wel een tandje moeten worden bijgestoken.

1.11. Bijeenkomsten van de Europese Raad in de eerste jaarhelft van 2023

De eerstvolgende Europese Raad zal, zoals gezegd, plaatsvinden op 9 en 10 februari 2023. In maart en juni volgen dan twee gewone Europese Raden maar in de wandelgangen is ook al sprake van twee uitzonderlijke Europese Raden in april en mei. Dat wijst op de nood aan samenkomsten van de Europese staats- en regeringsleiders. De spreker zal de commissie vanzelfsprekend brieven over elk van deze Europese Raden.

2. Raad Buitenlandse Zaken van 12 december 2022

Matthias De Moor was oorspronkelijk van plan om heel kort ook even in te gaan op de resultaten van de Raad Buitenlandse Zaken van 12 december 2022, maar de meeste punten die daar werden besproken, werden ook opgepikt door de Europese Raad. Ook Iran en de mensenrechtensituatie daar (met de terdoodveroordeling en executie van demonstranten), stonden op de agenda. Dat heeft ertoe geleid dat een derde sanctiepakket werd aangenomen. De situatie in Iran zelf is daar debet aan, maar ook de leveringen van drones en binnenkort misschien ook van raketten aan Rusland. Een meer positieve noot is dan weer dat Bosnië-Herzegovina erkend werd als kandidaat-lidstaat.

3. EU-Asean-top van 14 december 2022

Net voor de Europese Raad vond er op 14 december 2022 ook een EU-Asean-top plaats. Daar namen negen van de tien Asean-landen aan deel. Myanmar was niet uitgenodigd vanwege de problematische toestand in dat land. Het was de eerste keer dat er zo'n EU-Asean-top op het niveau van de staats- en regeringsleiders was. Er werd dus op heel hoog niveau gesproken over economische samenwerking en samenwerking op tal van andere vlakken.

De meeste geluiden op die top waren positief. Een en ander kadert natuurlijk ook in de algemene doelstelling van de EU om minder geïsoleerd te staan op het geopolitieke wereldtoneel en om ook andere bondgenootschappen te smeden. In die zin was de EU-Asean-top dan ook erg belangrijk. Om het met een boutade te zeggen: "the message is the meeting". Het belangrijkste gegeven is gewoonweg dat men op dat niveau is samengekomen.

Daarnaast zijn er trouwens wel degelijk ook concrete engagementen aangegaan. Ook zijn er belangrijke signalen van de partners opgepikt. Zo benadrukte Indonesië dat de EU er beter aan zou doen om niet al te veel zijn politieke beleidsagenda door te drukken via handelsakkoorden en best steeds de middenweg zou zoeken. Deze topontmoeting was hoe dan ook bijzonder interessant, waardoor ze het komende jaar een vervolg zal krijgen.

4. Voorbereiding van het Belgische EU-voorzitterschap van 2024

De spreker gaat daarna, zoals afgesproken, ook al even in op het Belgische EU-voorzitterschap van de eerste helft van 2024. Aan dat Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie zit ook een belangrijke Vlaamse component. Als diplomatieke vertegenwoordiger van Vlaanderen maken hij en zijn diensten sowieso deel uit van de Permanente Vertegenwoordiging van België. Tijdens het voorzitterschap zal de Vlaamse vertegenwoordiging, samen met alle Vlaamse beleidsdepartementen, mee de schouders zetten onder het programma. Ook de Vlaamse Regering heeft zich geëngageerd om van het voorzitterschap een succes te maken. De goedkeuring op 28 oktober 2022 van het Vlaams Projectplan vormde daarin een eerste stap. Daarvoor wordt een bedrag van 25 miljoen euro uitgetrokken. Daarmee moet voorzien worden in de noodzakelijke personeelsversterking, planning, evenementen en materiaal. De spreker wijst erop dat dit plan ook voorziet in de nodige flexibiliteit. Er zijn weliswaar al enkele prioriteiten vastgelegd, maar het recente verleden leert dat er tussen nu en 2024 nog heel wat kan gebeuren. Zo nodig zal er dan ook worden ingespeeld op nieuwe prioriteiten of problemen.

Het staat daarbij echter vast dat Vlaanderen hoe dan ook een formele rol zal opnemen om België te vertegenwoordigen. Daardoor krijgt het een zichtbare rol in Europa. Dat zal met name gebeuren door het opnemen van de voorzittersrol door bepaalde ministers. Het gaat in concreto over de Raden Industrie, Cultuur en

Audiovisuele Media, Jeugd en Visserij. Daar zullen Vlaamse ministers namens België het woord nemen. Zo kunnen ze ook extra mee wegen op de agenda van het Belgische voorzitterschap, met name wat de thematische prioriteiten betreft waarop moet worden ingezet. Anderzijds zal Vlaanderen voor Onderwijs, Interne Markt, Volksgezondheid, Transport en Sport de Belgische stoel innemen, waardoor Vlaanderen op intra-Belgisch niveau wat meer gewicht in de schaal kan leggen. Dat gaat dan over welke evenementen op welke manier vorm moeten krijgen en op welke manier men Europese partners, andere lidstaten en collega's samen rond de tafel krijgt rond bepaalde thema's die belangrijk zijn voor Vlaanderen. Het spreekt voor zich dat los van de aangehaalde thema's, ook de gewone werking wordt voortgezet. Alle andere thema's en filières worden dus evengoed verder opgevolgd. De samenwerking met de federale overheid en de andere deelstaten zal bij dit alles vanzelfsprekend van primordiaal belang zijn.

Eenzijds is zo'n voorzitterschap een verhaal van eigen prioriteiten, krachtlijnen en focus. Anderzijds zullen we tijdens het voorzitterschap ook gewoon geconfronteerd worden met hetgeen er dan nog op tafel ligt. Dat is altijd zo, maar zal nu zeker het geval zijn bij het Belgische voorzitterschap. Dat is deels het gevolg van de traditie van de Belgische diplomatie om voor consensus te gaan en vooral besluitvormingsprocessen te bespoedigen, maar ook en vooral van het feit dat men in volle verkiezingsperiode zal zitten, zowel op Europees, Belgisch als Vlaams niveau. De facto zullen we – afhankelijk van de middelen die we hebben – prioritair, of toch zo prioritair mogelijk, alles wat nog op tafel ligt, moeten behandelen. Waarop we zullen moeten inzetten, is dus mee afhankelijk van het Zweedse en het Spaanse EU-voorzitterschap van respectievelijk de eerste en tweede jaarhelft van 2023. Het zal dus zaak zijn om goed in de gaten te houden hoe bepaalde dossiers evolueren, en hoe groot bijgevolg de kans is dat ze tijdens het Belgische voorzitterschap gefinaliseerd zullen moeten worden.

De algemene doelstellingen die met het voorzitterschap worden nagestreefd, bestaan erin de rol van voorzitter goed waar te nemen, en dus effectief bij te dragen aan de besluitvorming door heel regelmatige bilaterale contacten te verzorgen met de lidstaten, met de Europese Commissie en met het Europees Parlement. Anderzijds moet men toch ook van dit moment gebruikmaken om in het algemeen de Vlaamse belangenbehartiging op Europees niveau te versterken. Idem voor wat betreft het versterken van ons netwerk, onze zichtbaarheid en onze internationale reputatie van een Vlaanderen dat proactief bezig is met Europees beleid en niet enkel op een defensieve manier daarmee aan de slag gaat. Daarnaast wil men ook binnen de Vlaamse overheid zelf zo veel mogelijk een EU-reflex genereren. Als een bepaald thema op Europees niveau besproken wordt, kan het soms al eens aangegeven zijn om te proberen daar invloed op uit te oefenen en daar dus proactief mee bezig te zijn. Dat is in elk geval beter dan gewoon af te wachten tot we er als een voldongen feit mee geconfronteerd worden. Last but not least zullen we proberen om via het EU-voorzitterschap het debat in de samenleving te vergroten en bij de Vlaamse burger kenbaar te maken wat de Europese Unie precies betekent en wat de rol van Vlaanderen daarin is. Want die wordt toch vaak – zelfs onder experts – wat onderschat. Dat past dan in een breder kader om de Europese Unie toch van een zekere legitimiteit te voorzien, ook ten aanzien van de burger.

De Vlaamse Regering stelt drie krachtlijnen voorop voor het voorzitterschap. Voor eerst gaat het over innovatie. Dat is altijd al een sterk punt geweest voor Vlaanderen, waar dan ook goed op wordt ingezet. Dat werpt ook vruchten af, zoals mag blijken uit contacten die de spreker heeft op Europees niveau. Daaruit blijkt dat er duidelijk een bewustzijn is inzake de mate waarin Vlaanderen bijvoorbeeld kan rekenen op het Innovatiefonds. Er worden vanuit Vlaanderen nu eenmaal erg hoogwaardige projecten ingediend, en er is op dat vlak heel veel toegevoegde waarde in Vlaanderen. Zeker in tijden als deze vormt innovatie een cruciale factor voor onze toekomstige welvaart en voor ons concurrentievermogen, dat toch wel wat onder vuur ligt. De

twee andere krachtlijnen zijn verbinding en weerbaarheid. Dat zijn weliswaar quasi-filosofische begrippen, maar ze zijn in dit tijdsgewricht toch bijzonder belangrijk. Met verbinden wordt bedoeld de lidstaten meer met elkaar verbinden, kwestie dat men tot een consensus of compromis kan komen. Het betreft echter ook de EU-instellingen onderling en de verhouding van de burger tot de EU, waarbij heel in het bijzonder ook de zwakkeren of minder geïnformeerden niet vergeten mogen worden.

Matthias De Moor zal niet ingaan op alle prioriteiten van het project, want dat zou betekenen dat hij een catalogus van zo'n 140 pagina's moet doornemen. Daarenboven zullen sommige van die prioriteiten 'en cours de route' nog moeten worden aangepast. Hij wil wel nog even inzoomen op het industrieluik, met name omdat Vlaanderen daar een heel prominente rol in zal spelen en ook vanwege de vele existentiële vragen die er momenteel op dat vlak leven. Vanuit Vlaanderen zal volop ingezet worden op de Europese industriestrategie. Die vormt in wezen een soort permanent 'work in progress', waarbij ook het voltooien van de interne markt meespeelt. Net als de Europese Unie zelf, zet Vlaanderen volop in op de 'twin transition': de groene en digitale transitie. Daarbij komen concepten aan bod als circulariteit, waardeketenbenadering (met daarin de ecosysteembenadering). Al die zaken zijn ook voor Vlaanderen erg belangrijk. Daarom zal het ze zo hoog mogelijk op de agenda proberen te krijgen tijdens zijn voorzitterschap. Idem voor het kmo-beleid en het debat rond kritieke grondstoffen waarbij er steeds meer naar strategische autonomie wordt toegewerkt. Er mag redelijkerwijs van uitgegaan worden dat dit begin 2024 nog steeds brandend actuele thema's zullen zijn. Vanuit zijn voorzitterschap van de Industrieraad zal Vlaanderen inzetten op deze elementen. Op die manier moet het concurrentievermogen van de Vlaamse bedrijven gevrijwaard worden en moet er gezorgd worden voor het behoud van een level playing field.

De spreker sluit daarmee zijn betoog af, maar staat vanzelfsprekend open voor verdere bevraging door de commissieleden. Voor het geval hij hier niet onmiddellijk een antwoord zou kunnen formuleren op hun vragen, zegt hij toe dat aanvullende elementen van antwoord en eventueel aanvullend materiaal – zoals gebruikelijk – achteraf nog aan de commissieleden bezorgd zullen worden.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Tussenkost van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe dankt de spreker voor zijn overzicht van de belangrijkste aandachtspunten uit de Raad Buitenlandse Zaken van 12 december 2022, de Europese Raad van 15 december 2022 en de bijeenkomst van de buitenlandministers van het Oostelijk Partnerschap, eveneens op 12 december 2022.

Een eerste vraag van het lid betreft de betrekkingen met Oekraïne. Na initieel te hebben dwarsgelegen heeft Hongarije finaal toch ingestemd met de toekenning van een EU-hulppakket van 18 miljard euro aan Oekraïne. Tegelijk stemde het ook in met de voorgestelde invoering van een minimumbelasting van 15 procent voor grote multinationals. Daaraan gekoppeld verkreeg het land een zekere vermindering op het bedrag aan EU-subsidies dat momenteel te zijnen laste wordt ingehouden. Het lid vraagt zich af of die deal wezenlijk aanvaardbaar genoemd mag worden. Wat is de mening van de Vlaamse Regering hierover? Plooit men hier eigenlijk niet voor Hongarije? Of mag er ondanks alles toch gewaagd worden van een win-winsituatie?

Verder had Karl Vanlouwe graag ook wat nadere toelichting gekregen over de doelstellingen die beoogd worden met die 18 miljard euro steun voor Oekraïne. Om welk soort projecten gaat het? Is dit geld bedoeld om humanitaire steun te verlenen, is het gericht op de wederopbouw van het land of zit er mogelijk ook een militaire component aan?

Het lid neemt er akte van dat de voorgaande sanctiepakketten tegen Rusland in principe weldra komen te vervallen. Met het nu afgesproken negende sanctiepakket worden de sancties uitgebreid naar bijkomende Russische banken, bedrijven, entiteiten en individuen. Er komen ook bijkomende exportbeperkingen, waarbij heel in het bijzonder dual-usegoederen vermeld werden. In dat verband vraagt hij of men heel specifiek zicht heeft op de effecten en de impact van een en ander op Vlaanderen. Heeft men dat berekend?

Verdere aandachtspunten waren het kandidaat-EU-lidmaatschap van Bosnië en Herzegovina en het feit dat Bulgarije en Roemenië – tot hun grote teleurstelling – voorlopig nog geen lid mogen worden van de Schengenzone. De Roemeense ambassade heeft hierover haar teleurstelling uitgedrukt bij de parlementsleden, waarbij het lid laat opmerken dat hij toch ook wel begrip kan opbrengen voor de argumentatie dat die twee landen – in tegenstelling tot bijvoorbeeld een land als Hongarije dat zijn grens heeft beveiligd met een hek – mogelijk toch nog niet voldoende optreden tegen illegale migratie. Karl Vanlouwe hoopt alleszins dat Roemenië en Bulgarije snel zullen kunnen toetreden tot de Schengenzone. Hij had hierover graag wat bijkomende toelichting gekregen.

Karl Vanlouwe heeft in de uiteenzetting van Matthias De Moor niets gehoord over het heropflakkerende conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan. Dat lijkt nochtans iets dat thuishoorde op de agenda van de Raad Buitenlandse Zaken. Door opnieuw de Lachincorridor tussen Armenië en Artsach (Nagorno-Karabach) te blokkeren, probeert Azerbeidzjan de Armeense enclave Artsach volledig af te scheiden van Armenië. Is er nog sprake van monitoring voor deze escalerende situatie of zal men daarvan afzien? Een en ander lijkt het lid cruciaal voor de geloofwaardigheid van Europa als facilitator van de dialoog tussen Armenië en Azerbeidzjan. Is hierover mogelijk ook gesproken in de marge van de EU-Azië-top? Zal het plan om een EU-team te installeren in Armenië met het oog op het bijdragen aan een humanitaire missie in 2023 nog doorgaan? Kan er zo mogelijk nadere toelichting verschaft worden bij de stand van zaken in het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan?

Net zoals er in Europa nogal wat te doen was en is over de Inflation Reduction Act, die eerder dit jaar werd aangenomen in de VS, maken nogal wat Aziatische landen zich zorgen over de op komst zijnde Due Diligence-richtlijn (richtlijn betreffende de zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid). In het Aziatische ecosysteem, waar kmo's tot 97 procent van de economische macht uitmaken (een situatie waar ook Vlaanderen mee vertrouwd is), komen de toekomstige controleverplichtingen in de toevoerketens behoorlijk bedreigend over. Werd dit thema aangekaart op de top met de Aziatische landen? Dreigt hierdoor ook geen economische verschuiving richting de Verenigde Staten? Hoe schat Matthias De Moor de risico's op economische verschuivingen in binnen de handelsdriehoek Europa-Verenigde Staten-Azië?

Karl Vanlouwe spreekt verder ook zijn verontwaardiging uit over het feit dat Vlaanderen opnieuw niet werd opgenomen in de Belgische delegatie. Voor de N-VA en allicht ook voor de meeste andere fracties in dit parlement is dit ronduit onaanvaardbaar. Voor de spreker is het duidelijk dat het de Belgische overheid is die hier dwars ligt. In dat opzicht vindt hij het positief dat nu ook de andere deelstaten hun plaats opeisen. De bevoegdheidsverdeling in dit land zijnde wat ze is, is het zonneklaar dat de huidige samenwerkingsakkoorden niet meer overeenstemmen met de grondwettelijke bevoegdheidsverdeling zoals die al meer dan twintig jaar gewijzigd

is. Het stoort de spreker dan ook mateloos dat er nog altijd een Belgische paraplu wordt opengetrokken boven het Vlaamse huis. Hij zal het hier niet bij laten en zal over dit onderwerp zeker opnieuw een vraag om uitleg richten aan de minister-president. Hij roept de leden van de andere fracties op om hierover hun collega's in het Federaal Parlement aan te spreken. Vlaanderen heeft het recht om mee aan de tafel te zitten. Dit moet gerespecteerd worden door het federale niveau. De huidige opstelling van de federale overheid is wederrechtelijk.

1.2. Tussenkost van Karin Brouwers

Karin Brouwers wil vooreerst nog even ingaan op de Oekraïne-crisis en dan meer bepaald de kwestie van het daadwerkelijk confisqueren van bevroren Russische tegoeden en andere assets. De afgelopen maanden werden daar al diverse verklaringen over afgelegd. Het probleem is echter dat het bij verklaringen lijkt te blijven omdat de zaak juridisch bijzonder moeilijk ligt. Zijn er op dat vlak recent nog ontwikkelingen geweest? Is er daarover gesproken op de recente Raden? Welke knelpunten zijn er nog en welke opties maken het meeste kans?

In het verlengde daarvan vraagt het lid of er op de top mogelijk ook gewag gemaakt is van de aanmerking van Rusland als terreurstaat. En maakt deze piste enige kans?

Het lid had ook graag vernomen waarvoor de 18 miljard euro steun aan Oekraïne precies zal dienen. De spreker acht het onwaarschijnlijk dat er, gezien de situatie ter plekke, al echt aan wederopbouw zou kunnen worden gedaan. Allicht is dit geld dus meer bedoeld als noodhulp. In het verlengde daarvan stelt ze in meer algemene zin ook de vraag of de Europese Unie eigenlijk wel een langetermijnstrategie heeft ten aanzien van de oorlog en ten aanzien van Oekraïne. Ze heeft de stellige indruk dat men de zaken heel stapsgewijs benadert, en telkenmale maar nieuwe maatregelen toevoegt. Het door de Europese Raad besliste negende sanctiepakket is hier een voorbeeld van. Dat men zoveel opeenvolgende sanctiepakketten nodig heeft, roept bij haar ook de vraag op of dit alles überhaupt wel voldoende is. De bijkomende effecten van dit laatste sanctiepakket op Rusland zijn allicht niet spectaculair, en zullen zeker niet voldoende zijn om het te dwingen de krijgsverrichtingen in Oekraïne stop te zetten. Voor de rest is het natuurlijk wel een goede zaak dat telkens de nodige impactstudies gemaakt worden, kwestie van ervoor te zorgen dat men niet meer schade toebrengt aan de Europese economie dan aan Rusland.

Karin Brouwers drukt verder ook haar grote bezorgdheid uit over de potentiële impact op de Europese bedrijven van de Inflation Reduction Act. Ze heeft begrepen dat deze kwestie ter sprake is gekomen op de Europese Raad, maar had graag vernomen welke stappen er ter zake nu exact gezet zullen worden. Daar lijkt men voorlopig toch nog wat vaag over te blijven. Het zal zaak zijn om ervoor te zorgen dat men zeker die industrieën kan behouden die noodzakelijk zijn voor de strategische autonomie en voor de energietransitie. Daarvoor zal het van de kant van de EU ook absoluut nodig zijn om actualiseringen aan te brengen aan de momenteel vigerende regels voor aanbestedingen en mededinging.

Op het vlak van defensie leeft de betrachting om er een nieuwe politieke dimensie aan toe te voegen. Met het oog op Oekraïne wordt ondertussen de Europese Vredesfaciliteit al verhoogd met 2 miljard euro. Dat leidt de spreker tot de vraag of men die Europese Vredesfaciliteit mogelijkerwijze mag zien als basis voor een Europese defensie. Of is dit te kort door de bocht? Het lid benadrukt dat ze absoluut voorstander is van een Europese defensie, maar stelt tegelijk vast dat dat een discours is dat de laatste tijd maar weinig opgeld meer maakt. Vandaar haar vraag hoe die verhoging met 2 miljard euro geïnterpreteerd moet worden.

Met betrekking tot de situatie in Iran refereert Karin Brouwers aan een voorstel van resolutie daarover dat nog maar vorige week werd goedgekeurd in de Belgische Senaat (resolutie over de executie van Mohsen Sekari in Iran (*Parl.St.* Senaat 2022-23, nr. 7-405/2)). In dat verband stelt ze de vraag of de Europese Unie de Iraanse revolutionaire garde in voorkomend geval kan aanmerken als terreurgroep. Maakt de piste van het kwalificeren van Iran en Rusland als terreurstaat enige kans, en kan dat in voorkomend geval ook wereldwijd hard gemaakt worden? Of zijn er mogelijk EU-landen die die piste niet genegen zijn?

Karin Brouwers vindt het ten slotte ook heel positief dat Bosnië en Herzegovina het statuut van kandidaat-lidstaat gekregen heeft. Dat geeft het land in kwestie immers het nodige perspectief. Wat de uitbreiding van de Europese Unie naar de Westelijke Balkan in het algemeen betreft, blijft de situatie echter behoorlijk dubbelzinnig. Het lid gewaagt in deze van een dubbele agenda. Enerzijds houdt men vast aan de criteria van Kopenhagen, maar anderzijds verwijst men nu ook naar de geopolitieke realiteit. Op basis van die laatste overweging kunnen landen die helemaal nog niet voldoen aan de Kopenhagencriteria, toch al kandidaat-lidstaat worden. Naast Bosnië en Herzegovina zijn Oekraïne en Moldavië hiervan allicht de meest sprekende voorbeelden. Het lid vraagt zich af hoe de Europese Raad dit kan verantwoorden tegenover die landen van de Westelijke Balkan die ondertussen toch al geruime tijd in de 'wachtkamer' zitten. Het evenwicht lijkt haar toch wat zoek.

1.3. Tussenkamst van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn stelt vast dat het probleem van de aanwezigheid van de Vlaamse diplomatieke vertegenwoordiger bij de werkzaamheden van de Europese Raad maar blijft aanslepen. Dit begint veel weg te hebben van een 'never ending story'. Hij begrijpt dat het voor de meest recente Europese Raad leek te gaan lukken, tot plotsklaps ook de andere deelstaten hun plaats aan tafel opeisten. De spreker vindt dit echt niet kunnen, zeker in het licht van de Vlaamse ambitie om tijdens het nakende Europees voorzitterschap in 2024 zo professioneel mogelijk over te komen bij de Europese instellingen en de Europese partners. Het is niet ernstig dat een deelstaat die goed is voor meer dan 80 procent van de Belgische export niet vertegenwoordigd is op een cruciaal Europees gremium. Daar moet dringend iets aan gedaan worden. Allicht wordt die mening breed gedeeld binnen deze commissie.

Met betrekking tot het omkoopschandaal in het Europees Parlement waar Qatar en Marokko bij betrokken zijn, stelt hij de vraag of er naast de onmiddellijke schorsing en de verbale veroordeling van de betrokkenen, spoedig nog initiatieven te verwachten zijn vanuit het Europees Parlement, dan wel of men het verdere verloop van het onderzoek zal afwachten. Meer algemeen had hij ook graag een stand van zaken van dit dossier gekregen. Kordaat optreden lijkt hem hier alleszins gepast.

Een ander belangrijk dossier is de Inflation Reduction Act die de administratie-Biden heeft laten goedkeuren. Dat item lijkt niet ter sprake te zijn gekomen op de Europese Raad, spijts het feit dat de Verenigde Staten hiermee – via een beleid van groene subsidies – een zwaar protectionistische koers gaan varen. Dit zal ongetwijfeld zware repercussies hebben op de Europese markten. Commissievoorzitter Ursula von der Leyen had hier oorspronkelijk geen probleem mee, maar heeft onder druk van de Frans-Duitse as het geweer van schouder veranderd. Ze stelt nu zelfs een eigen Europees subsidiebeleid als mogelijk alternatief voor. Het lid is dan ook benieuwd of dit punt op de Europese Raad aan bod is gekomen, en zo ja, wat men daar dan precies over gezegd heeft.

Met betrekking tot het aanslepende conflict tussen Rusland en Oekraïne stelt de spreker zich vragen bij de houding van Hongarije en de *modus vivendi* die bereikt zou zijn tussen dat land en de Europese Unie. Wat is in dat verband de meest actuele stand van zaken? Gezien de toch wel bijzondere houding die Hongarije

vaak heeft aangenomen, is het volgens de spreker immers nog maar de vraag of er echt sprake is van een consensus, dan wel of de verhouding toch niet veeleer conflictueus blijft.

De vaststelling dat in het negende sanctiepakket tegen Rusland nu ook de export van goederen voor duaal gebruik is opgenomen, brengt het lid bij een ander probleem dossier. Hij heeft het dan meer bepaald over het verbod dat recent werd opgelegd met betrekking tot export van een door een Vlaams bedrijf geproduceerde isostatische pers naar het Verenigd Koninkrijk. Het is meer bepaald de federale overheid die die export heeft tegengehouden, omdat er een nucleaire component aan zit die tot de federale bevoegdheden behoort. Daarover is heel wat te doen geweest in het Verenigd Koninkrijk maar het is wel een logisch gevolg van de Brexit. Wat vroeger intra-EU geen probleem was, is dat nu wel. Het lid had van Matthias De Moor graag vernomen of soortgelijke zaken zich nu wel meer voordoen, en of men daar op EU-niveau zicht op heeft. Mocht de spreker daar hic et nunc geen antwoord op kunnen geven, dan mag die informatie ook schriftelijk achteraf bezorgd worden.

Johan Deckmyn begrijpt dat de impact op Europa van de sancties tegen Rusland voorlopig beperkt blijft. Het spreekt voor zich dat degene die sancties oplegt, er niet bekaaid van af mag komen dan degene tegen wie de sancties getroffen worden. Er zou daarover een studie zijn uitgevoerd op macro-economisch niveau. Hongarije zou een soortgelijke studie hebben gevraagd naar de effecten op nationaal niveau. Dat lijkt 'prima facie' een interessante piste te zijn, maar een en ander zou blijkbaar moeilijk liggen. In dat verband had hij graag vernomen of de moeilijkheid zich op politiek dan wel technisch niveau situeert. Of gaat het over een combinatie van de beide?

De verdeelsleutel van REPowerEU zou blijkbaar niet in het voordeel van Vlaanderen zijn uitgevallen. Het lid stelt vast dat het niet de eerste keer is dat iets dergelijks gebeurt. Hij had van Matthias De Moor graag wat uitleg gekregen over wie er dan wel beter is uitgekomen en wie er eventueel ook minder goed is uitgekomen. Is er op dit punt mogelijk een verweer gevoerd door Vlaanderen en hoe heeft men dat in dat geval aangepakt?

Met betrekking tot het Belgische EU-voorzitterschap in de eerste helft van 2024 vindt het lid het maar normaal dat Vlaanderen daar een zichtbare rol in zal spelen. Uit het verhaal dat hier gebracht werd, begrijpt hij dat we dan noodzakelijkerwijze – mee gezien de verkiezingsomstandigheden – voor een stuk op automatische piloot zullen voortzetten en uitvoeren wat de voorgaande EU-voorzitters, Zweden en Spanje, op de rails hebben gezet. Hij vraagt of er thema's zijn waarover nu al een Belgische consensus bestaat en dan met name of de specifieke Vlaamse krachtlijnen van innovatie, verbinding, weerbaarheid, industrie- en kmo-beleid als verworven beschouwd mogen worden.

1.4. Tussenkomen van Staf Aerts

Staf Aerts gaat in op de uitzondering die qua sancties gemaakt wordt voor kunstmeststoffen. Hij wijst erop dat ondertussen ook duidelijk geworden is dat de ambitie om tegen 2030 het pesticidegebruik te halveren, niet gehaald zal worden. Het is bijzonder ongelukkig dat dit net komt bovendrijven op het moment dat er in Montreal een topconferentie over biodiversiteit aan de gang is. Het lid wenst dan ook te vernemen of Vlaanderen daarover geconsulteerd werd of daar mee een rol in gespeeld heeft. Hebben we daar acties rond ondernomen?

Inzake energie, en meer bepaald het energietransitieverhaal, is de spreker bijzonder tevreden dat er nu eindelijk een akkoord is over een price cap. Op die manier zal er een bescherming komen tegen exorbitante gasprijzen. Was men daar vlugger mee

geweest, dan had dat systeem de afgelopen maanden zelfs al twee keer in werking kunnen treden. Nu er een akkoord is tussen de Europese Commissie, de Raad en het Europees Parlement, zijn er ook knopen doorgemaakt rond REPowerEU. Wat dat laatste betreft laakt de spreker wel de opstelling van Vlaanderen, dat niet bereid bleek om mee te onderhandelen. Dat Vlaanderen zichzelf op die manier buitenspel gezet heeft, staat volgens de spreker ook haaks op de manier waarop het lijkt te willen participeren aan het Europese voorzitterschap van 2024. Samenwerking, diplomatie en het gesprek aangaan zijn nobele principes, maar ze werden alleszins niet gerespecteerd tijdens de triloog over REPowerEU. Hoe is deze uitzonderingspositie van Vlaanderen overgekomen bij de andere lidstaten, die wel allemaal aan de onderhandelingen hebben deelgenomen? Is er daar feedback over geweest?

Afsluitend gaat Staf Aerts in op de kwestie-Iran. Hoewel er ook ten aanzien van dat land enige sancties genomen zijn, kan hij zich niet van de indruk ontdoen dat het protest van de EU – alleszins in vergelijking met hetgeen gebeurt ten voordele van Oekraïne – nogal zwak uitvalt. Klopt dat aanvoelen of zijn er wel degelijk serieuze stappen gezet? Een en ander is dringend, aangezien de situatie in het land steeds meer uit de hand lijkt te lopen.

2. Antwoorden van Matthias De Moor

2.1. Niet-vertegenwoordiging van Vlaanderen in de Belgische delegatie

Matthias De Moor gaat eerst in op de kwestie van de niet-vertegenwoordiging van Vlaanderen in de Belgische delegatie. Hij wil toch een zekere nuance aanbrengen. Het klopt dat hij niet heeft kunnen deelnemen aan de eigenlijke vergaderingen van de staats- en regeringsleiders. Hij maakte dus geen deel uit van de 'Belgische ruimte'. Maar hij en zijn collega's van de diplomatieke vertegenwoordiging van Vlaanderen bij de Europese Unie waren wel degelijk ten volle betrokken bij de voorbereiding daarvan. Het is dus zeker niet zo dat de Belgische posities die naar voren werden gebracht tijdens de verschillende debatten op de Europese Raad een verrassing waren voor de Vlaamse vertegenwoordiging. Wat dat betreft, functioneren de intra-Belgische structuren – met DGE-coördinaties – dus wel degelijk behoorlijk goed. De spreker benadrukt ook dat de Belgische permanente vertegenwoordiger zich echt wel constructief opstelt tegenover hemzelf en tegenover de andere deelstaatvertegenwoordigers. Zo is het een vast gebruik geworden om vlak na de Europese Raad te voorzien in een uitgebreide debriefing over wat daar allemaal gebeurt, gezegd en beslist is.

De spreker verheelt niet dat er bij hem wel enige frustratie was over het feit dat hij finaal niet zelf kon deelnemen aan de Europese Raad. Dat was des te meer het geval omdat het er op een bepaald moment wel leek in te zitten. Het is ook een punt waar vanuit de Vlaamse diplomatie, de Vlaamse overheid en de Vlaamse administratie al lang op wordt aangedrongen.

In antwoord op de vraag van Vlaanderen om te kunnen deelnemen aan de Europese Raden wordt in eerste instantie – dat wil zeggen op administratief niveau – geschermd met het argument dat de landendelegaties na de coronapandemie steeds kleiner geworden zijn. Vroeger waren de beperkingen op de omvang van de delegaties minder stringent dan nu het geval is. Nu wordt er gewerkt met een tien-plus-een-formule, zijnde het staatshoofd of de regeringsleider en tien medewerkers. Voor België gaat het dan concreet over de premier en tien medewerkers. Die tien medewerkers zijn in het huidige scenario allemaal federale ambtenaren uit de Belgische permanente vertegenwoordiging, de FOD Buitenlandse Zaken en het kabinet van de premier.

Uit gesprekken tussen minister-president Jambon en premier De Croo bleek van bij het begin openheid te bestaan over de Vlaamse vraag om deel te nemen aan

de delegatie. Dit gezegd zijnde, moet men er zich toch van bewust zijn dat dit nog altijd een dubbeltje op zijn kant is. Het mag dan wel logisch zijn op basis van de intern-Belgische bevoegdheidsverdeling en op grond van de vaststelling dat vele zaken die in de Europese Raad worden besproken, Vlaanderen direct aanbelangen, maar het vigerende samenwerkingsakkoord uit 1994 voorziet dit niet. Bovendien lijkt een update van dat samenwerkingsakkoord ook nog niet voor morgen te zijn.

Om daaraan te remediëren en tot een objectivering van zijn vraag te komen, is vanuit Vlaanderen voorgesteld om hierrond minstens academisch onderzoek te laten verrichten. Op die manier kan eventuele tegenkating vanuit federale hoek ondervangen worden, kan de soms wat aarzelende houding van de andere deelstaten ondervangen worden, en staat Vlaanderen daar in wezen ook niet meer als enige vragende partij. Onze vraag zou dan namelijk gesteund zijn op objectieve en eigenlijk ook gewoon evidente gegevens. Het is immers de evidentie zelf dat een document uit 1994 sowieso niet meer kan beantwoorden aan de huidige realiteit. Zo wordt in dat samenwerkingsakkoord zelfs niet gerept over de Europese Raad, die toen formeel nog niet eens bestond. Op die manier zou een academische studie er dus wel moeten toe bijdragen om degenen die twijfelen aan een herziening van het samenwerkingsakkoord, over de streep te trekken. Zolang die herziening er niet is, staat er echter niet zwart op wit dat de deelstaten effectief mee aan tafel kunnen zitten op de Europese Raad.

In afwachting daarvan proberen we nu op een heel pragmatische manier het federale niveau te bewegen tot de nodige inschikkelijkheid. Matthias De Moor meent in dat verband te mogen vaststellen dat er daartoe wel degelijk bereidheid bestaat, zowel op het niveau van de ambassadeurs als binnen het kabinet van premier De Croo. Hij wil in dat verband trouwens niet gewagen van toegevingen, want inhoudelijk gezien hebben de deelstaten daar gewoon recht op. Een en ander heeft voorlopig echter nog niet tot concrete resultaten geleid.

Specifiek wat de voorbije Europese Raad betreft, stelde zich het probleem dat er nu vrij plots vanuit de deelstaten in het algemeen niet één, maar drie plaatsen werden gevraagd. De tijd bleek dan ook te krap om daar nog voor die Europese Raad een oplossing voor te vinden. De spreker is er echter van overtuigd dat hiervoor wel degelijk een oplossing gevonden zal worden. Nu die vraag gedragen wordt door de verschillende deelstaten, kan ze ook niet meer opzijgeschoven worden als zijnde irrelevant of niet gesteund op objectieve feitelijke noden.

Wat dat betreft heeft de spreker de boodschap van de leden van deze commissie goed gehoord. Hij is de mening toegedaan dat alle signalen kunnen helpen om de afwikkeling van de kwestie te bespoedigen maar vanuit zijn dagdagelijkse samenwerking met de federale collega's – die vaak op een goede manier verloopt – denkt hij dat het toch ook goed is om vooral scherp te stellen op het feit dat Vlaanderen een toegevoegde waarde kan bieden aan de onderhandelingstafel. Het is wenselijk op die manier het compromis en de consensus te zoeken.

2.2. Houding van Hongarije

Met betrekking tot de opstelling van Hongarije, klopt het dat dat land het enigszins hard gespeeld heeft door verschillende dossiers aan elkaar te linken. Die gelinkte dossiers hebben zelfs een eigen benaming gekregen, het zogenaamde Ecofin-pakket. Daarin werd onder meer de al hierboven vermelde macro-economische steun van 18 miljard euro voor Oekraïne toegezegd, de minimumbelasting van 15 procent goedgekeurd, het herstelplan van Hongarije – een dossier dat lang heeft aan-geslept – goedgekeurd, evenals het conditionaliteitsmechanisme en de bevrozing van 6,3 miljard euro van de Hongaarse tegoeden. De tegoeden in kwestie blijven dus wel degelijk bevroren, maar daar waar in eerste instantie voorzien werd dat er 7,5 miljard euro aan middelen bevroren zou worden, is dat nu gereduceerd tot 6,3

miljard euro. Er mag dus geconcludeerd worden dat Hongarije al bij al toch behoorlijk snel zijn gijzelingsoperatie ten aanzien van die andere dossiers heeft gestaakt, en dit voor een relatief kleine winst. In die zin heeft Hongarije nu weliswaar 1,2 miljard euro binnengehaald, maar het conditionaliteitsmechanisme blijft gehandhaafd en de andere lidstaten blijven dus ook toezien of er vooruitgang wordt geboekt op de domeinen waar Hongarije in gebreke bleef, onder andere wat betreft overheidsaanbestedingen. Hongarije wordt dus blijvend op de vingers gekeken. Vlaanderen heeft zich in dat onderhandelingspel niet bijzonder gepositioneerd omdat er te veel dossiers aan elkaar gekoppeld waren. Maar in globo overheerst het aanvoelen dat Hongarije toch niet echt veel buit heeft binnengehaald door het zo te spelen. Uiteindelijk wordt er nog altijd een som van meer dan 6 miljard euro ingehouden. In reële termen zijn ze dus zeker niet als overwinnaar uit de bus gekomen.

2.3. Huidige stand van zaken rond Hongarije

In meer algemene zin blijft Hongarije natuurlijk wel een moeilijke gesprekspartner voor de EU. Dat het Ecofin-pakket finaal toch kon worden aangenomen, is eigenlijk wel goed nieuws, want het land had het nog harder kunnen spelen. Zodra het gaat over zaken als extra sancties tegen Rusland of steun aan Oekraïne voelt men toch wel aan dat Hongarije de minst makkelijke partner is in het hele Europese verhaal. Dat maakt het bepaald niet gemakkelijk om als eensgezinde Europese Unie-familie op te treden. Dat is dus wel iets waar blijvend over gewaakt moet worden. Met name wat betreft de sancties, is het zaak dat deze – ook bij ons – blijvend op een draagvlak moeten kunnen rekenen. Het gevoel leeft dat Hongarije, door de posities die het inneemt, dat draagvlak bij zijn eigen bevolking bepaald niet garandeert.

2.4. De 18 miljard euro voor Oekraïne

In antwoord op de vraag waar de 18 miljard euro die de Europese Unie uittrekt voor Oekraïne, zal moeten voor dienen, legt de spreker uit dat het hier over macrofinanciële steun gaat. Dit is weliswaar een tamelijk algemeen begrip, maar militaire steun of wederopbouwinspanningen vallen hier uitdrukkelijk niet onder. Het betreft in wezen steun die Oekraïne moet toelaten te blijven functioneren als land. Hiermee moeten de basisstructuren in stand gehouden worden en moet de Oekraïense overheid kunnen blijven functioneren. Er moet immers voorkomen worden dat daar een 'failed state' zou ontstaan die niet meer in staat is om zijn bevolking bepaalde basisdiensten zoals politie, belastingen enzovoort te bieden.

2.5. Militaire steun voor Oekraïne

Er is op de Europese Raad echter ook weer gesproken over militaire steun. Op Europees niveau vertaalt die militaire steun zich in de European Peace Facility, de Europese Vredesfaciliteit. Langs die weg kunnen de lidstaten militair materieel leveren aan Oekraïne. Zoals gezegd is die nu nogmaals aangevuld met 2 miljard euro.

Dat geld wordt dus niet gebruikt voor de wederopbouw, maar is geheel en al bedoeld als militaire steun. In de mate dat daarover nog discussie bestaat, valt die terug te voeren tot het oorspronkelijke opzet van deze faciliteit. Initieel was het immers niet de bedoeling dat deze enkel voor steun aan Oekraïne zou dienen, maar ook gebruikt zou kunnen worden om een matigende invloed uit te oefenen in alerhande conflicten overal ter wereld. Bepaalde lidstaten, waaronder opnieuw vooral Hongarije, zijn vragende partij om ook aandacht te besteden aan en EPF-middelen in te zetten in Afrika en het Midden-Oosten.

2.6. Heropbouw van Oekraïne en confiscatie van bevroren Russische tegoeden

Inzake de heropbouw van Oekraïne bevestigt Matthias De Moor dat het helaas nog te vroeg lijkt om daarover al te spreken. Dat belet niet dat er ondertussen wel al

middelen worden gestuurd voor dringende herstelwerkzaamheden, met name aan de energie-infrastructuur.

Nog inzake de financiering van de wederopbouw wordt er inderdaad nog altijd nagedacht over het gebruiken van bevroren Russische tegoeden. De politieke statements over dat 'freeze and seize' worden zelfs steeds feller en zelfverzekerder. Op de Raad Buitenlandse Zaken van 12 december laatstleden was men daar zelfs bijzonder affirmatief over. Het lijkt dus wel een selffulfilling prophecy te worden. In hoeverre dit politieke voornemen ook juridisch hard gemaakt kan worden, is momenteel wel nog niet helemaal duidelijk. De intentie is echter duidelijk en de redenering dat de Russische agressor moet meebetalen voor de wederopbouw van Oekraïne getuigt onmiskenbaar van een grote logica. Men gaat er dan ook steeds meer van uit dat het operationaliseren van deze piste een loutere formaliteit zal zijn. Dit is dus een zaak die verder goed moet worden opgevolgd.

2.7. Langetermijnstrategie van de Europese Unie inzake het conflict tussen Rusland en Oekraïne

De langetermijnstrategie van de Europese Unie inzake de oorlog in Oekraïne kan vrij eenvoudig worden samengevat als ervoor zorgen dat Oekraïne niet verliest en Rusland niet wint. Men is er zich daarbij van bewust dat opeenvolgende sanctiepakketten alleen daarvoor niet zullen volstaan. Rusland lijkt immers te kunnen putten uit aanzienlijke troepenreserves en vindt blijkbaar ook het nodige materiaal om oorlog te blijven voeren. De EU beseft dat het hier een long game wordt, waarbij ze traag maar gestaag knabbelt aan de militaire mogelijkheden van het Russische regime. De hoop daarbij is dat het draagvlak binnen Rusland zelf zal beginnen wegebben als successen uitblijven. Naast de sancties is er daarom ook als dusdanig steun voor Oekraïne, ook in militaire vorm. Dat laat de Oekraïners toe om zich op militair vlak te meten met Rusland en om zich met hand en tand te kunnen verdedigen tegen de Russische agressie. Dat alles ook nog eens met hoop – hoe klein ook – op succes. Voor de spreker is het quasi-zeker dat het zonder steun van de EU, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten tot een Russische overwinning gekomen zou zijn.

2.8. Effecten van de sancties op Vlaanderen

In antwoord op de vraag naar de effecten van de Europese sancties op Vlaanderen kan de spreker meegeven dat er daarover momenteel nog geen studie bestaat. Mogelijk zal zoiets er ooit wel komen. Tijdens het samenstellen van een nieuw sanctiepakket worden er echter sowieso altijd heel wat bilaterale gesprekken, zogenaamde confessionals, gevoerd, dus ook tussen de Europese Commissie en België. Daarbij worden de voorgenomen sancties afgetoetst met de lidstaten. Vlaanderen wordt daar proactief steeds bij betrokken. Dat is de gelegenheid bij uitstek om na te gaan welke sectoren eventueel nadeel zouden kunnen ondervinden van deze of gene voorgenomen sanctiemaatregel.

Intussen heeft men ook de nodige expertise om goed te kunnen inschatten welke sancties eventueel te ver zouden kunnen gaan voor Vlaanderen. Als dat het geval is, wordt er – via België – een signaal in die zin gestuurd aan de Europese Commissie. Dat gebeurt dus vooraleer er een sanctiepakket gepubliceerd wordt. Er wordt dus op een erg discrete, maar wel bijzonder effectieve manier gewerkt. Vlaanderen weet dus vooraf behoorlijk goed waar het zich mag aan verwachten qua impact.

Momenteel zit de balans voor Vlaanderen alleszins nog goed, wat overigens niet belet dat er hier en daar allicht wel verliezers zullen zijn ten gevolge van het sanctieverhaal. Vaak zullen de sancties op zich dan niet het doorslaggevende element zijn, maar zullen ze bovenop de algemene economische crisis en de energiecrisis

komen. Die laatste twee zijn voor het bedrijfsleven en voor de Vlaamse economische spelers een grotere zorg.

2.9. Ontbreken van nationale impactstudies

Dat er voorlopig geen impactstudies op lidstatelijk niveau beschikbaar zijn, is volgens de spreker vooral te wijten aan het feit dat dat technisch bijzonder ingewikkeld is. Het is ook een bijzonder arbeidsintensieve opdracht om voor elke lidstaat de precieze impact van alle sancties – waarvan er ondertussen heel wat zijn – te becijferen. De Europese Commissie verwacht allicht ook wel dat de lidstaten zelf enig initiatief zullen nemen om daar studiewerk rond te verrichten. Het mag dus wel duidelijk zijn dat het ontbreken van dergelijke studies zeker niet het gevolg is van eventuele politieke weerstand daartegen.

Ook vanuit België is trouwens meermaals de vraag gesteld welke impact die sancties hier hebben, kwestie van het draagvlak ervoor te kunnen blijven garanderen. Als er dan een impactstudie voorhanden is waaruit mag blijken dat het meevalt met de eigen schade ten gevolge van de sancties tegen Rusland, staat men sterker tegenover de eigen bevolking en ook sterker tegenover Rusland, aangezien men dan kan blijven gaan voor die sancties. Uit de algemene macro-economische studie die de Europese Commissie heeft uitgevoerd, zou alleszins moeten blijken dat het effectief wel meevalt met die schadelijke gevolgen. Dat zal ook steeds belangrijk blijven voor het draagvlak.

2.10. Uitzondering op het sanctieregime voor kunstmeststoffen

Met betrekking tot de compatibiliteit van de uitzondering op het sanctieregime voor kunstmeststoffen met de beslissing om het pesticidegebruik te halveren, erkent Matthias De Moor dat er hier sprake kan zijn van enige dubbelzinnigheid. Men moet daarbij wel voor ogen houden dat het eerste vooral speelt op korte termijn, terwijl het tweede toch vooral een langetermijnaangelegenheid is. De uitzondering is echter wel degelijk belangrijk, omdat daarmee minstens ten dele de kritiek gecounterd kan worden als zou de EU met haar sancties de wereldwijde voedselvoorziening in het gedrang brengen en daardoor verantwoordelijk zijn voor voedseltekorten her en der. Er bleken namelijk toch wat elementen van waarheid in die kritiek terug te vinden te zijn. De toegeving die nu gebeurt is daarvan de erkenning. Het moet een signaal zijn dat de EU de voedselexport zeker niet wil fnuiken met haar sancties.

De spreker heeft – de sector toch wat kennende – het gevoel dat het debat over het terugdringen van het pesticidegebruik zich op de iets langere termijn situeert. Wanneer men het heeft over de huidige voedseltekorten, mag men ervan uitgaan dat de voeding die (elders) zonder kunstmeststoffen geproduceerd wordt, momenteel niet volstaat om aan de huidige voedselnoden tegemoet te komen. Het is dus een verhaal van lange termijn versus korte termijn, waarbij het hier en nu van groot belang is om aan de partners in de internationale constellatie een duidelijk signaal te geven dat de Europese Unie zeker niet mee verantwoordelijk wil zijn voor eventuele voedseltekorten of zelfs hongersnoden.

2.11. Rusland en Iran als terreurstaten

De spreker gaat daarna in op de vragen met betrekking tot het aanmerken van Rusland en Iran als terreurstaten. In dat verband geeft hij mee dat de minister van Buitenlandse Zaken van Oekraïne formeel gevraagd heeft om een ad-hoctribunaal op te richten met het oog op het veroordelen van Rusland enerzijds als agressor en anderzijds vooral wegens de naar aanleiding van deze agressie gepleegde oorlogsmisdaden. Over het feit dat Rusland ook op juridisch vlak op het matje geroepen moet worden, bestaat niet de minste discussie. Wel blijft het voorlopig nog de vraag wat hiervoor het meest legitieme instrument is. Een van de opties bestaat erin

te werken met een ad-hoctribunaal, maar een andere optie is om het Internationaal Strafhof te vatten. Ook een combinatie van beide behoort tot de mogelijkheden. De gedachten hierover moeten echter nog verder rijpen.

2.12. De Inflation Reduction Act en het Europese antwoord daarop

Op de vragen over de Inflation Reduction Act antwoordt de spreker dat het onmiskenbaar zo is dat de VS hiermee een groene wending neemt, wat door de EU positief beoordeeld wordt, maar dat dit tegelijk ook een heel protectionistisch instrument is, wat op heel wat minder begrip kan rekenen bij de EU. Omgekeerd moet wel worden toegegeven dat de EU zich ook zelf niet altijd populair maakt met haar maatregelen. Daarbij kan onder andere gedacht worden aan de op stapel staande Due Diligence-richtlijn. Vlaanderen kon zich hierin trouwens ook niet vinden, waardoor België zich – bij gebrek aan intra-Belgische consensus – ter zake heeft moeten onthouden. Dat heeft overigens niet belet dat de zaak op het niveau van de Raad is aanvaard, weze het in de vorm van een algemene benadering. Daarnaast is er ook nog CBAM, dat door sommige andere landen ook gezien wordt als een vorm van EU-protectionisme. Wanneer er vanuit de EU wordt opgeworpen dat de IRA te protectionistisch zou zijn, krijgt men dan ook nogal eens de bal teruggekaatst. Allicht ligt de waarheid ergens in het midden. De groene ratio achter de CBAM is duidelijk: het tegengaan van koolstoflekkage. Het is dus in essentie een milieuvriendelijke maatregel, maar dat doet niets af aan het feit dat hij wel degelijk conform moet zijn met de concurrentieregels en de staatssteunregels zoals die gelden in het kader van de Wereldhandelsorganisatie. Die laatste lijkt trouwens wat aan impact te verliezen vis-à-vis de Verenigde Staten. Die lijken zich niet veel gelegen te zullen laten liggen aan de WTO bij hun plannen om hun industrie te ondersteunen.

Het is dan ook moeilijk in te schatten wat de impact van dit alles zal zijn op de toekomstige relaties tussen de EU en de VS. Uit de gesprekken op topniveau tussen de EU en de VS is echter wel al gebleken dat men aan VS-kant wel degelijk oren heeft naar de Europese bezorgdheden. Vandaar ook dat Commissievoorzitter Ursula von der Leyen blijvend wil inzetten op het gesprek met de Verenigde Staten. Er lijken met name nog mogelijkheden te liggen in het interpretatiekader van de IRA. Het betreft hier juridische spitstechnologie die zou toelaten dat de Europese industrie voor een groot stuk ontzien wordt in heel dat mechanisme. Dit wordt dus ongetwijfeld nog vervolgd. Matthias De Moor voegt daaraan toe dat men anderzijds ook geen mirakels mag verwachten van die gesprekken. De Inflation Reduction Act is immers aangenomen en in voege getreden. Het zal dus zaak zijn om daar als Europese Unie een antwoord op te formuleren.

Samenvattend stelt hij dat het Europese antwoord op de Amerikaanse Inflation Reduction Act vervat ligt in het vierpuntenplan van Commissievoorzitter von der Leyen. Vooreerst behelst dit het voortzetten van het gesprek met de VS, het blijvend inzetten op hernieuwbare energie, en vooral ook het versoepelen van staatssteunregels op Europees niveau zodat het makkelijker wordt voor de industrie om dergelijke staatssteun aan te vragen en het ook makkelijker wordt voor lidstaten om die toe te kennen.

2.13. Toename van de protectionistische tendensen

Dat er een toename van protectionistische tendensen is, ook van Europese kant uit, kan wel kloppen als men bijvoorbeeld kijkt naar de Due Diligence-richtlijn en CBAM, om maar twee zaken te noemen. Dat is ook niet onlogisch als reactie op alles wat om ons heen gaande is qua protectionistisch beleid en meer algemeen als reactie op de economische uitdagingen waar we mee geconfronteerd worden. Van dat laatste zijn de energieprijzen het meest sprekende voorbeeld. Met betrekking tot staatssteun, ook intra-Europees, is het de vraag om daar nu bewuster en proactiever over na te denken, zowel op de lange als de korte termijn.

Wat de lange termijn betreft, denkt Matthias De Moor dat we al vrij goed zitten. Hij verwijst in dat verband naar het REPowerEU-verhaal en de algemene consensus dat we ons moeten loskoppelen van fossiele brandstoffen en inzetten op hernieuwbare energie en energie-efficiëntie om de industrie helemaal op vergroening en digitalisering te richten. Een bewijs te meer dat we voor de lange termijn wel goed zitten, is dat de VS en China ook die weg willen bewandelen. Die zaken loslaten zou dus zeker geen goed idee zijn.

Naast de lange termijn is er echter ook de korte termijn. Wat dat betreft beloven het nog pittige discussies te worden op de volgende Europese Raad, want de meningen liggen nog behoorlijk ver uit elkaar. Niet iedereen is gewonnen voor het idee van een European Sovereignty Fund, een Europees Soevereiniteitsfonds. Niet iedereen is immers in de mogelijkheid om nationale maatregelen te nemen die afdoende zijn om de industrie te steunen. Naar verwachting zal daar dus nog stevig over gedebatteerd worden.

2.14. Exportverboden ten gevolge van de Brexit

Op de vraag naar gegevens inzake problemen met export vanuit de EU naar het Verenigd Koninkrijk ten gevolge van de Brexit, moet Matthias De Moor voorlopig het antwoord schuldig blijven. Een groot stuk van de Brexitsaga, en de gevolgen daarvan, dateren van net voor hij zijn huidige ambt heeft opgenomen. Maar de zaak wordt alleszins nog steeds gemonitord. Er wordt blijvend opgevolgd wat de consequenties zijn voor de Vlaamse industrie van deze of gene bepalingen uit het Brexitakkoord. Ook de door de EU opgetuigde Brexit Adjustment Reserve is nog steeds beschikbaar om daar waar nodig ook de Vlaamse spelers te ondersteunen die een negatieve impact ondervinden van de Brexit. Globaal genomen lijkt het er echter op dat de meeste schade ten gevolge van de Brexit zich voordoet in Groot-Brittannië zelf, maar wat specifiek het dossier van de isostatische pers betreft, kan de spreker hic et nunc geen aanvullende informatie verstrekken. Hij zal nagaan of daar extra informatie over te vinden is en zal die in voorkomend geval later aan de commissie bezorgen.

2.15. Niet toelaten van Roemenië en Bulgarije tot de Schengenzone

Dat Roemenië en Bulgarije voorlopig geen lid zijn mogen worden van de Schengenzone wordt door een aantal EU-lidstaten wel degelijk betreurd. Vooral Oostenrijk lag op dat vlak dwars, maar ook Nederland was maar een koele minnaar van die optie. Het Oostenrijkse bezwaar was op zich sowieso genoeg om de zaak te blokkeren. De lidstaten die een andere mening waren toegedaan, waaronder België en dus ook Vlaanderen, blijven er overigens van overtuigd dat er in de loop van 2023 wel een doorbraak zal komen in dit dossier. Roemenië en Bulgarije behouden finaal dus wel goede uitzichten op Schengenlidmaatschap, maar het zal een werk van iets langere adem worden dan initieel verhoopt.

2.16. Kandidaat-lidmaatschap van Bosnië en Herzegovina

Met betrekking tot het kandidaat-lidmaatschap van Bosnië en Herzegovina erkent de spreker dat er een zekere spanning zit tussen de objectieve criteria van Kopenhagen enerzijds en de nieuwe geopolitieke realiteit anderzijds. Die laatste noopt tot het geven van nogal wat positieve signalen, terwijl het eerste dan kan fungeren als stok achter de deur voor de diverse nieuwe kandidaat-leden. Men is het er daarbij ook over eens dat er voor de betrokken staten nog een grote kloof gaapt tussen het kandidaat-lidmaatschap en het effectieve lidmaatschap. Daardoor kan men al eens toegeeflijker zijn bij het toekennen van de status van kandidaat-lid, ook omdat dit voor de betrokkenen toch wat perspectief biedt. De hele zaak is overigens ook voor de Europese Unie zelf interessant omdat die er toch wel gebaat bij is om meer vrienden te maken in een soms moeilijk geopolitiek narratief (zie ook de

hierboven ontwikkelde argumentatie rond de EU-Asean-top). In de mate dat de Europese Unie – nog helemaal los van haar intenties – een imago probleem heeft als zou ze geen sterke partner zijn, is het belangrijk om opnieuw meer partnerschappen aan te gaan, die men ook niet altijd te ver van huis moet zoeken. De spreker is dan ook de mening toegedaan dat de signalen die de EU uitzendt vanuit geopolitiek-strategisch oogpunt gezien heel zeker te verdedigen zijn.

2.17. Qatargate

In antwoord op de vraag welke bijkomende initiatieven er zullen worden genomen naar aanleiding van Qatargate, stelt de spreker dat er momenteel alleszins heel veel dynamiek leeft binnen het Europees Parlement om tot nieuwe initiatieven te komen om een herhaling van wat zich nu heeft voorgedaan – zoveel als mogelijk – te voorkomen. Momenteel staat er daarover nog niets concreets op papier, maar men mag ervan uitgaan dat het in het algemeen zal gaan over meer en betere controlemechanismen. Er zullen meer rapporteringsverplichtingen zijn wanneer Europese parlementsleden of hun medewerkers in contact komen met lobbyorganisaties en met vertegenwoordigers van derde landen van buiten de Europese Unie. De naleving van die rapportering zal beter bewaakt en gecontroleerd worden, en zal gepaard gaan met de nodige publiciteit. Idem wanneer er geschenken ontvangen worden. Transparante communicatie moet de regel worden. De eerste ideeën gaan alleszins die richting uit.

De vervolging en bestraffing van degenen die nu werden betrapt, liggen in handen van het Belgische gerecht, dat internationaal goede punten gescoord heeft met zijn optreden. Dat is dan misschien een kleine 'silver lining' aan dit verhaal. Een en ander heeft overigens tot behoorlijk wat consternatie geleid en heeft danig wat imagoschade opgeleverd voor het Europees Parlement, maar ook voor de Europese Unie in haar geheel. De doorsneeburger maakt immers maar zelden het onderscheid tussen de verschillende Europese instellingen, waardoor een schandaal bij één instelling automatisch ook negatief afstraalt op de andere instellingen en dus op de EU in haar geheel. Dat is natuurlijk iets wat we kunnen missen als kiespijn.

2.18. Oplopende spanningen tussen Azerbeidzjan en Armenië

Op de vragen over Armenië en Azerbeidzjan moet Matthias De Moor hic et nunc het antwoord schuldig blijven. Die kwestie is bij zijn weten niet ter sprake gekomen op de Raad Buitenlandse Zaken van 12 december 2022. In de mate dat daarover toch informatie zou beschikbaar zijn, zal hij die – met het oog op het verslag – schriftelijk bezorgen aan de commissie.

Voor een eventuele vergadering waaraan Armenië en Azerbeidzjan zouden hebben kunnen deelnemen, denkt de spreker in eerste instantie aan de samenkomst van de Europese Politieke Gemeenschap van enkele maanden geleden. Dat was echter voor de recente ontwikkelingen op het terrein, zodat die problematiek daar zeker niet ten gronde besproken werd. Hij zal dit veiligheidshalve nog eens laten verifiëren.

2.19. Sancties tegen Iran

Wat de EU-maatregelen tegen Iran betreft, kan de spreker alleszins bevestigen dat het om meer gaat dan een louter verbale veroordeling van de mensenrechtenschendingen, de terdoodveroordelingen, de executies en de steun die dat land verleent aan Rusland. Het gaat wel degelijk om een effectief sanctiepakket. Hij kan hier nu niet precies zeggen over welke sancties het precies gaat, maar zal dat laten navragen en zal die informatie schriftelijk aan de commissie bezorgen (zie de elektronische bijlage op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be).

2.20. Europese voorzitterschap van de eerste helft van 2024

Matthias De Moor verzekert de commissieleden dat de Vlaamse deelname aan het Europese voorzitterschap zeker niet in automatische pilootmodus zal verlopen. Wel is het zo dat er wat de agendasetting betreft, sowieso bepaalde verplichtingen zullen spelen. Bepaalde Europese onderhandelingen tussen de lidstaten onderling, of tussen de Raad van de Europese Unie en het Europees Parlement, zullen immers in goede banen geleid moeten worden.

Dat betekent echter geenszins dat er op automatische piloot gevlogen zal worden. We zullen daar ook een volledig nieuwe rol moeten vervullen, hetzij als voorzitter, hetzij als lidstaat deelnemend aan de Raad van de Europese Unie. Dat is een heel ander gegeven. Matthias De Moor hoopt dan ook dat de Vlaamse Regering in die rol heel erg zichtbaar zal zijn. De signalen die hij daarover krijgt, zijn in elk geval heel positief, met name dankzij de goedkeuring van het projectplan. Ook naar aanleiding van de algemene informatiesessies bij de verschillende kabinetten en de verschillende administraties heeft hij al een grote dynamiek bespeurd om van de Vlaamse component van het Belgische voorzitterschap een succes te maken. Er leeft dus wel degelijk heel veel 'goesting' om daarmee aan de slag te gaan.

Er is wel nog geen consensus over een Belgisch programma, waarin maximaal rekening zou moeten worden gehouden met de Vlaamse input. Die Belgische consensus zou er moeten zijn tegen de zomer van 2023. Op een half jaar van het begin van het voorzitterschap, zou dat nog ruim op tijd moeten zijn. Indien nodig kunnen er dan ook nog aanpassingen gebeuren. Vlaanderen is met zijn projectplan dus gewoon sneller geweest met de voorbereiding. Dat levert het ook een goede uitgangspositie op, want daarmee kan het met de federale overheid en de andere overheden binnen België rond de tafel gaan zitten om daar één pakket van te maken. De gesprekken daarover lopen al op technisch en op politiek niveau. Er zijn verschillende sturgroepen, waaronder een politieke sturgroep en ambtelijke groepen. Die laatste gaan over het programma en over de te voeren communicatie.

Uit die intra-Belgische gesprekken moet een consensus naar voren komen. De spreker verwacht in dat verband geen echte problemen, maar gaat ervan uit dat dat wel nog wat tijd zal vragen, evenals wat meer duidelijkheid over de meest prangende kwesties die dan nog op de plank zullen liggen. Wat dat laatste betreft, geeft hij mee dat er daarover nu natuurlijk al wel sommige inschattingen kunnen worden gemaakt. Van sommige dossiers is het al zeker dat ze nog door ons zullen moeten worden afgehandeld. Het zou te ver gaan om die hier allemaal te gaan opsommen. Er is echter wel al duidelijk in kaart gebracht welke dossiers er nog op de plank liggen en door wie ze dan intra-Belgisch in eerste lijn zullen moeten worden opgevolgd. Dat is dan in eerste instantie gebaseerd op de afgesproken toerbeurt en op de bevoegdheidsverdeling, maar anderzijds ook gewoon op basis van de expertise van deze of gene administratieve piloten die al langer met bepaalde dossiers bezig zijn. Men mag dus gerust zijn dat er een heldere cartografie beschikbaar is.

2.21. Belgische onthouding bij de trilog over REPowerEU ten gevolge van de opstelling van Vlaanderen

Met betrekking tot de energieproblematiek is het feit dat er nu toch een prijsplafond voor gas is afgesproken, inderdaad een reden tot blijdschap. In het verlengde daarvan gaat Matthias De Moor ook in op de opmerking als zou Vlaanderen niet willen onderhandelen over REPowerEU of over andere Europese dossiers. Hij wijst er in dat verband op dat de kwestie nooit versimpeld mag worden tot de stelling als zou Vlaanderen niet mee willen onderhandelen. Een en ander is in wezen gewoon de consequentie van de manier waarop we intra-Belgisch georganiseerd zijn. Wanneer Vlaanderen in een bepaald Europees dossier een positie inneemt die niet

gedeeld wordt door de andere intra-Belgische partners, dan leidt dat op het Europese niveau, en al zeker heel zichtbaar op het niveau van de Raad van de Europese Unie, tot de situatie dat we niet kunnen tussenkomen, tenzij dan op heel technische aspecten. Er is dan immers geen Belgisch standpunt, omdat er intra-Belgisch verschillende politieke inzichten leven over een bepaald Europees dossier.

Zo'n onthouding vormt altijd een probleem, aangezien men dan helemaal niet kan wegen op een lopend Europees debat. Men kan zelfs heel terechte, volkomen objectieve punten niet maken. Wie er verantwoordelijk is voor de intra-Belgische 'blokkering' van een dossier, kan dus verschillen van dossier tot dossier maar in wezen is natuurlijk iedereen even verantwoordelijk voor het vinden van die consensus. Hoe dan ook is het altijd wel een verlies voor het gewicht dat België dan in de schaal had kunnen leggen op Europees niveau. Dat is dus iets dat we allemaal samen zoveel mogelijk moeten proberen te vermijden.

Matthias De Moor geeft in dat verband nog mee dat hij nog maar recent van de federale ambassadeur vernomen heeft dat het gelukkig nog altijd eerder uitzondering dan regel is dat België zich moet onthouden. Het gaat echt om een minimaal aantal dossiers. Als het dan wel eens gebeurt, sprint het natuurlijk heel erg in het oog. België wordt daar dan ook effectief over aangesproken door andere lidstaten en door de Europese Commissie. Het is ook niet onlogisch dat die willen weten wat er precies aan de hand is als België zich onthoudt over een kwestie waarbij alle anderen wel aan boord zijn. Het standaardantwoord is dan dat er intra-Belgisch geen overeenstemming gevonden kon worden.

3. Slotreplieken

Karl Vanlouwe neemt er akte van dat een onthouding van België op raadsniveau te wijten is aan het feit dat men er niet in slaagt tot een gemeenschappelijk intra-Belgisch standpunt te komen. Dat heeft op zijn beurt te maken met het bestaan van verschillende visies, evenwichten, coalities en meerderheden tussen Vlaamse en Franstalige kant. Wat de spreker betreft, zou men zich aan Franstalige kant best toch ook wel eens mogen schikken naar het standpunt van de Vlaamse Regering, die vertegenwoordigt immers het grootste deel van het land, is de grootste exporteur van het land, en het deel dat economisch bepalend is in dit land. Daar waar men vanuit sommige partijen nogal eens met een boze blik richting Vlaanderen kijkt, mag er volgens het lid ook wel eens met een boze blik naar de andere deelstaten van dit land gekeken worden, zeker als ze weer eens valse informatie de wereld insturen over het Vlaamse standpunt en over het al dan niet bestaan van een intra-Belgische consensus. Vlaanderen heeft binnen zijn eigen bevoegdheden immers het recht op een eigen – afwijkend – standpunt.

Het lid zegt daarna ook zijn volle steun toe voor de Vlaamse betrachtingen met betrekking tot het EU-voorzitterschap. De voorbije zomer is blijkbaar al hard gewerkt aan het Vlaamse onderdeel van het Belgische EU-voorzitterschap. Het is positief dat Vlaanderen zo proactief te werk gaat. Hij verneemt vanuit de Kamer en de Senaat dat men op federaal niveau nu vooral nog aan het discussiëren is over de bedragen, het personeel, en dergelijk meer. Het doet hem genoeg te mogen vaststellen dat Vlaanderen dat stadium al voorbij is, en al inhoudelijk gewerkt heeft rond zijn deelname aan het EU-voorzitterschap.

Ten slotte komt Karl Vanlouwe ook nog even terug op de kwestie van Armenië en Azerbeidzjan. Hij heeft er alle begrip voor dat Matthias De Moor niet alles in detail kan volgen, maar uit de notulen van de Raad Buitenlandse Zaken van 12 december moet blijken dat er onder het agendapunt 'Actuele kwesties' wel degelijk over het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan is gesproken. Nadere informatie daarover kan gerust schriftelijk bezorgd worden aan de commissie (zie de elektronische bijlage op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be).

Matthias De Moor beaamt dat er bij het uitblijven van een Belgisch standpunt weliswaar altijd naar elkaar gewezen kan worden, maar dat het daarbij hoe dan ook toch altijd over een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid gaat. Vanuit de diplomatie, vanuit de administraties probeert men er dan ook alles aan te doen om toch een Belgisch standpunt mogelijk te maken en de 'middle ground' te vinden, maar soms lukt dat helaas niet.

Wat de oplopende spanning tussen Armenië en Azerbeidzjan betreft, zal de spreker laten nagaan wat er daarover precies is gezegd op de Raad Buitenlandse Zaken van 12 december 2022. Hij zal de resultaten van dat onderzoek schriftelijk communiceren aan de commissie.

De *commissievoorzitter* dankt de spreker voor de uitgebreide toelichting en kijkt al uit naar de vele debriefings naar aanleiding van de drukke Europese agenda van het volgende halfjaar.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Staf AERTS
Karin BROUWERS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

Asean	Association of Southeast Asian Nations
CBAM	carbon border adjustment mechanism
DGE	directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie
ECB	Europese Centrale Bank
Ecofin	Economic and Financial Affairs
EPF	European Peace Facility (Europese Vredesfaciliteit)
EU	Europese Unie
FOD	Federale Overheidsdienst
IRA	Inflation Reduction Act
VS	Verenigde Staten
WTO	World Trade Organization (Wereldhandelsorganisatie)